

Zeventien jaar geleden werd Nadia, de zus van Lucinda van de Ven, vermoord. Het gooide haar leven totaal overhoop. Een terugblik op een nachtmerrie.

Lucinda van de Ven

Revalidatiearts, auteur van Parels van Verdriet, gedichten over een zoektocht in het donker. Ervaringsdeskundige in trauma en complexe rouw

Hoe overleef je de moord op je zus of je dochter?

Als iedereen om je heen gewoon weer verder gaat, hoe leef jij dan door?

Ik was 23 jaar en studeerde geneeskunde aan de VU in Amsterdam toen mijn zus werd vermoord. Het was warm, die vroege herfstochtend van 2 oktober 2002. Ik had mijn jas over mijn arm geslagen en stond even na tien uur langs de weg te wachten op mijn moeder die me op kwam halen. Die dag en de dagen erna staan voor altijd in mijn geheugen gegrift.

Een paar minuten eerder had ik mijn mobiel aangezet en vijf voicemailberichten van mijn moeder ontvangen. Met wanhopige stem had ze gevraagd waar ik was. Ze had me nodig, was haar boodschap, ik moest haar meteen terugbellen. Toen ik dat deed vroeg ze alleen waar ik was. 'We komen er nu aan', had ze gezegd. Wie 'we' waren, wist ik niet en hoe lang het zou duren voordat ze bij me waren, wist ik ook niet. Terwijl ik naar mijn moeder uitkeek, schoten verschillende scenario's door mijn hoofd. Was mijn vader die vanwege traumatisch hersenletsel in een woonvorm woonde, misschien onverwacht opgenomen? Als dat zo zou zijn, dan moest mijn moeder nu met mijn zus Nadia onderweg zijn. Een andere mogelijkheid was dat er iets met Nadia aan de hand was. Een ongeeluk? Een ziekenhuisopname?

In een flits schoot een beeld door mijn hoofd van mijn zus in een doodskist. Snel verdrong ik die gedachte. Nadia was veelvuldig onderweg. Mocht ze het slachtoffer zijn geworden van een verkeersongeluk dan kon ze misschien wel ernstig gewond zijn geraakt, maar dan lag ze gewoon in het ziekenhuis, bedacht ik. Als dat het geval was, dan zou mijn moeder me vast komen ophalen

Lucinda van de Ven en haar moeder Minke met het portret van Nadia.

met Bas, de ex-vriend van Nadia. Mijn zus had een halfjaar eerder hun ruim negen jaar durende relatie verbroken en Bas had veel moeite om Nadia los te laten.

Ik had geen flauw idee naar welke auto ik moest uitkijken, daar aan de De Boelelaan. Groot was mijn verbazing toen opeens de wagen van mijn oom en tante bij het trottoir stopte. En ronduit vreemd was het om te zien dat mijn moeder samen met mijn tante op de achterbank zat. Mijn moeder stapte uit en maande mij om ook achterin te stappen. Er moest iets helemaal mis zijn, realiseerde ik me. Op het moment dat mijn oom op onhandige wijze de auto probeerde te keren, stelde ik angstig de onvermijdelijke vraag: 'Wat is er aan de hand?'

Bij het antwoord raakte ik onmiddellijk in shock. 'Nadia is vermoord!'

Van het verongelukken van een dierbare, is misschien nog enigszins een voorstelling te maken. Dat je dierbare plotseling uit het leven wordt gerukt door een moord is zó onvoorstelbaar dat het niet in je hoofd opkomt als mogelijke doodsoorzaak. Die woensdag in oktober 2002 is mijn leven voorgoed veranderd. Binnen een uur nadat ik het vreselijke nieuws had gehoord, zochten we de rouwkist uit, moesten we een besluit nemen over de datum voor de begrafenis en worstelden we met het bedenken van een passende tekst voor op de rouwkaart. Het drong nauwelijks tot me door wat er nu eigenlijk was gebeurd, laat staan hoe en door wie Nadia was omgebracht. Hoewel ik gedurende al dat geregeld regelmatig huilde, had ik geen flauw benul in welke nachtmerrie we waren beland en hoeveel jaren het zou gaan duren voordat ik uit de 'overlevingsstand' kon komen.

De eerste twee jaar

De dagen vanaf 1 oktober tot en met Nadia haar begrafenis op zaterdag 5 oktober staan voorgoed in mijn geheugen gegrift. Van de maanden daarna kan ik mij enkel nog flarden herinneren. Wat me vooral bij staat is dat ik maandenlang iedere ochtend bij het ontwaken enorm huilde wanneer het besef tot mijn nog slaperige hoofd, door drong dat Nadia echt dood was. Ik kan me niet herinneren hoelang het heeft geduurd totdat ik niet meer iedere ochtend huilde.

Alhoewel ik van de studentendecaan het advies kreeg om me voor een jaar uit te schrijven van mijn studie, besloot ik dat niet te doen. Iets in mij wist intuïtief dat ik de structuur van het studieritme, het volgen van colleges en werkcolleges nodig had om niet in een diepe depressie te belanden en dat wanneer ik zou stoppen, de drempel om weer verder te gaan wellicht zo hoog zou komen te liggen dat ik mijn studie nooit meer af zou ronden. Dus bleef ik naar de VU gaan, probeerde ik te studeren en maakte ik tentamens. Maar ik haalde natuurlijk geen enkel tentamen. Ik omschreef in die periode het naar de universiteit gaan, letterlijk, als 'bezigheidstherapie.'

Wanneer ik op de universiteit was huilde ik ongetwijfeld geregeld tijdens de tientallen gesprekken die ik, altijd onder het genot van een café Latte in het DE café van de geneeskunde faculteit, voerde met mijn vriendinnen en studiegenoten. De verbijstering over de gruwelijke feiten rond de moord op Nadia was enorm, bij hen maar zeker ook bij mij. Ik vond het moeilijk dat alleen mijn directe vriendinnen en studiegenoten op de hoogte waren van de moord. Social media bestonden nog

Nadia en Lucinda in 1984.

niet en in tegenstelling tot *RTV Utrecht* en het *Utrechts Nieuwsblad*, hebben de landelijke media de eerste jaren beperkt aandacht aan de moord op mijn zus besteed.

Deels is het fijn om een anonieme nabestaande te zijn, aan de andere kant betekende dit voor mij dat mijn omgeving grotendeels van mijn informatie afhankelijk was om hun vragen over de toedracht beantwoord te krijgen. Hierdoor vertelde ik keer op keer mijn verhaal, ook op die momenten dat ik mij daar eigenlijk helemaal niet toe in staat voelde. Terugkijkend realiseer ik mij dat het delen van deze informatie een veel te grote belasting is geweest. Het vertellen van het verhaal rakelde niet alleen mijn eigen emoties en intense wanhoop op, ik moest ook de bij momenten zeer ongenueanceerde reactie van de toehoorder verwerken en erop reageren. Gaandeweg leidde dit er toe dat ik mijn verhaal bijna emotioneel kon vertellen.

Alhoewel ik de eerste twee jaar mijn verhaal redelijk kon delen met mijn vriendinnen, voelde ik mij vooral intens alleen. Het verdriet en het gemis van mijn zus waren zo overweldigend dat het eigenlijk niet voor te stellen noch uit te leggen is aan iemand die moord niet heeft meegemaakt. Mijn vriendinnen hadden, doordat ze net als ik 23 jaar of jonger waren, voornamelijk ervaring met de dood door het verlies van hun oma of opa. Hierdoor ben ik gaandeweg het contact met vriendinnen kwijt geraakt. Om uiting te geven aan mijn gevoelens begon ik binnen een maand met het schrijven van gedichten. Ik denk dat ik mijzelf hierdoor op de been heb gehouden. Ik troostte er niet alleen mijzelf maar ook mijn moeder mee.

De moord en het proces

Nadia's verdwijning is ontdekt door haar huisgenoten Olav en Patricia, toen zij op dinsdagavond 1 oktober 2002 rond 18.00 uur thuis kwamen van hun werk. In

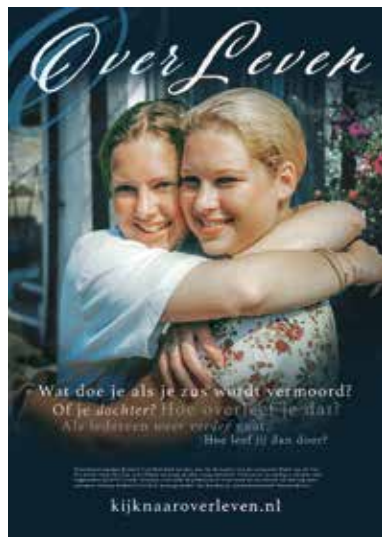
de gang troffen zij bloedsporen aan en een kogelhuls. Omdat dit alleen informatie is die de dader weet, had de recherche mijn moeder toen ze midden in de nacht bij haar aanbelden, niet verteld dat Nadia van dichtbij was doodgeschoten met een UZI, een pistoolmitrailleur.

Op 3 oktober had ik Patricia aan de telefoon. Zij vertelde mij dat Olav en zij de kogelhuls hadden gevonden in de hal waarna ze de politie alarmeerden. De politie heeft hierna de deur naar Pascals appartement geforceerd. Nadia's verminkte lichaam lag in een enorme plas bloed onder een fiets, in de keuken. Pas tijdens het telefoongesprek met Patricia drong het tot mij door dat Nadia was doodgeschoten. De recherche vermoedde al snel dat Pascal Jacob F., Nadia's huisbaas die op de begane grond aan de Utrechtse Weerdsingel WZ woonde, haar moordenaar was. In zekere zin ben ik blij dat een onbekende Nadia heeft vermoord en niet haar ex-vriend die ik jarenlang als mijn oudere broer had beschouwd. Ik denk dat wanneer haar ex de dader was, ik wel gevoelens van intense woede zou hebben gehad.

Eind januari 2003 werd ik terwijl ik in de bibliotheek aan het studeren was, gebeld door Henk, een van de rechereurs. 'We hebben hem!', zei hij!

Ik was perplex en totaal overdonderd. De twee rechereurs die regelmatig bij mijn moeder langskwamen om ons bij te praten over de vorderingen in het onderzoek, hadden vaak gezegd dat ze er van overtuigd waren dat ze de dader zouden arresteren. Ik had alleen geen idee dat ze hem zo dicht op de hielen hadden gezeten.

Op Nadia's eerste sterfdag kreeg mijn vader te horen dat hij nierkanker had; zeven weken later begroeven we hem naast mijn zus. Voor een buitenstaander klinkt het misschien vreemd maar in zekere zin heb ik het sterfbed van mijn vader als troostend ervaren. Mijn vader kon het verdriet en gemis om Nadia's sterven niet aan. Hij verlangde ernaar verlost te worden door de dood. Doordat hij vrede had met zijn naderende einde, leerde ik dat de dood niet alleen genadeloos wreed, maar ook genadig kan zijn.

Wanneer ik terugdenk aan de procesdagen besef ik dat het aanhoren van de gruwelijke, tot in detail besproken feiten dermate traumatisch was, dat ik in een staat van dissociatie moet zijn terechtgekomen. De gruwelijke feiten heb ik aangehoord maar slechts ten dele in mijn geheugen opgeslagen. Emotioneel zat ik volledig op slot en voelde ik mij totaal verdoofd. De rechtbank Utrecht noemde de moord op Nadia een executie en veroordeelde de dader tot levenslang. In hoger beroep werd de straf verlaagd naar twintig jaar en tbs met dwangbehandeling.

Tegenwoordig woont en werkt Pascal op kilometers afstand van de tbs-kliniek waar hij in behandeling is. Sinds een paar jaar erkent hij dat hij mijn zus heeft omgebracht. Deze 'bekentenis' ervaar ik echter als een grove belediging. Toen het, tijdens het proces, in ons belang was dat hij verantwoordelijkheid nam voor zijn daden en tekst en uitleg gaf over de toedracht rond de moord, hulde hij zich in stilzwijgen. Nadat hij in ging zien dat zijn medewerking een verruiming van zijn vrijheden kon betekenen, bekende hij ineens wél schuld. Ik ben hier enorm kwaad om geweest.

De positie als nabestaande

De afgelopen jaren hebben mijn moeder en ik keer op keer ervaren als nabestaande geen gelijkwaardige procespartij te zijn. Ten gevolge van de moord op Nadia ontwikkelde mijn moeder complexe PTSS waardoor zij volledig arbeidsongeschikt raakte. Het zou voor mijn moeder zoveel beter geweest zijn als zij automatisch recht had gehad op gesubsidieerde juridische ondersteuning toen zij de dader aan wilde klagen voor haar inkomstenderving. Ik ben er van overtuigd dat ook onder andere nabestaanden de verborgen inkomensschade enorm is en ik vind het beschamend dat, anno 2020, de rehabilitatie van ernstig getraumatiseerde nabestaanden, nog steeds in de kinderschoenen staat in vergelijking met de resocialisatie van daders.

Op 11 oktober 2019 ging *OverLeven* in première. In deze documentaire die uitgezonden werd bij RTV Utrecht, volgt journalist Richard Grootbod Nadia's moeder (Minke) en zus (Lucinda) zes jaar lang met zijn camera. De documentaire is terug te zien via: www.kijknaaroverleven.nl Voorjaar 2020 komt de eveneens door Richard Grootbod geproduceerde podcastserie *OverLeven na een moord* uit. Lucinda van de Ven geeft lezingen over haar ervaringen. Meer informatie: parelsvanverdriet.nl